

Dz. U. 2022 poz. 1416**OBWIESZCZENIE
MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 9 czerwca 2022 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2418), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z powołaniem Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości (Dz. U. poz. 2447),
- 2) ustawą z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 8 czerwca 2022 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 21 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z powołaniem Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości (Dz. U. poz. 2447), który stanowi:

„Art. 21. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;

- 2) art. 824 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655), który stanowi:

„Art. 824. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 288 ust. 2 i art. 777 ust. 4, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia;
- 2) art. 439 ust. 1 pkt 4, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.”.

Marszałek Sejmu: *E. Witek*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 9 czerwca 2022 r. (poz. 1416)

USTAWA

z dnia 24 maja 2013 r.

o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) środki przymusu bezpośredniego używane lub wykorzystywane przez uprawnionych, o których mowa w art. 2;
- 2) przypadki używania lub wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej;
- 3) zasady używania lub wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej;
- 4) postępowanie przed użyciem lub wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego i broni palnej i po ich użyciu lub wykorzystaniu;
- 5) dokumentowanie użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej.

Art. 2. 1. Uprawnieni do używania lub wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej są:

- 1) funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- 2) funkcjonariusze Agencji Wywiadu;
- 3) funkcjonariusze Służby Ochrony Państwa;
- 4) funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej;
- 5) funkcjonariusze Centralnego Biura Antykorupcyjnego;
- 6) (uchylony)
- 7) strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej;
- 8) strażnicy Państwowej Straży Rybackiej;
- 9) funkcjonariusze Policji;
- 10) funkcjonariusze i żołnierze Służby Kontrwywiadu Wojskowego;
- 11) funkcjonariusze Służby Więziennej;
- 12) funkcjonariusze i żołnierze Służby Wywiadu Wojskowego;
- 13) strażnicy straży gminnych (miejskich);
- 14) funkcjonariusze Straży Granicznej;
- 15) strażnicy Straży Leśnej;
- 16) funkcjonariusze Straży Marszałkowskiej;
- 17) funkcjonariusze straży ochrony kolei;
- 18) funkcjonariusze Straży Parku;
- 19) żołnierze Żandarmerii Wojskowej lub wojskowych organów porządkowych;
- 20) pracownicy ochrony uprawnieni do użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2021 r. poz. 1995);
- 21) inspektorzy Inspekcji Transportu Drogowego.

2. Uprawnieni do używania lub wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego są:

- 1) członkowie służby porządkowej, o których mowa w ustawie z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2171 oraz z 2021 r. poz. 2490);
- 2) pracownicy zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich lub młodzieżowych ośrodków wychowawczych.

Art. 3. Ustawy nie stosuje się do przymusu bezpośredniego lub zasad użycia lub wykorzystania broni palnej, o których mowa w:

- 1)¹⁾ ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655 i 974);
- 2) ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 i 2469 oraz z 2022 r. poz. 24 i 218);
- 3) ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1061 i 1115) oraz ustawie z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 295) – w zakresie działań podejmowanych wobec statków morskich i powietrznych;
- 4) ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685 oraz z 2022 r. poz. 974);
- 5) ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 572);
- 6) ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2021 r. poz. 2069 i 2120 oraz z 2022 r. poz. 64, 655 i 974);
- 7) ustawie z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz. U. z 2021 r. poz. 1638 oraz z 2022 r. poz. 974).

Art. 4. Ilekróć w ustawie jest mowa o:

- 1) broni palnej – należy przez to rozumieć broń palną bojową, o której mowa w ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2020 r. poz. 955 oraz z 2022 r. poz. 275);
- 2) doprowadzeniu – należy przez to rozumieć czynności podejmowane w celu przemieszczenia:
 - a) osoby zatrzymanej, ujętej lub przymusowo doprowadzanej do właściwych organów lub instytucji w trybie i w przypadkach określonych w przepisach odrębnych,
 - b) cudzoziemca pobranego ze strzeżonego ośrodka lub aresztu w celu wydalenia,
 - c) cudzoziemca do granicy Rzeczypospolitej Polskiej albo od tej granicy do portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego zostaje wydany, lub państwa, w którym następuje przekazanie tego cudzoziemca do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, na podstawie decyzji właściwego organu,
 - d) cudzoziemca, któremu odmówiono wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy z wnioskiem o zapewnienie doprowadzenia tego cudzoziemca wystąpił przewoźnik;
- 3) konwoju – należy przez to rozumieć przemieszczanie osób lub mienia, w tym:
 - a) osób pobranych z zakładu karnego, aresztu śledczego, zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich, młodzieżowego ośrodka wychowawczego lub policyjnej izby dziecka,
 - b) osób skazanych lub tymczasowo aresztowanych przekazywanych na podstawie umów międzynarodowych,
 - c) wartości pieniężnych lub innych przedmiotów wartościowych,
 - d) broni, amunicji, materiałów lub środków niebezpiecznych, w tym materiałów wybuchowych, chemicznych lub radioaktywnych,
 - e) uzbrojenia, urządzeń i sprzętu wojskowego,
 - f) środków odurzających lub substancji psychotropowych,
 - g) dokumentów lub materiałów zawierających informacje niejawne,oraz zespół czynności realizowanych w związku z tym przemieszczaniem przez uprawnionego do używania lub wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej;
- 4) obezwładnieniu – należy przez to rozumieć pozbawienie swobody ruchów lub spowodowanie odwracalnej, krótkotrwałej dysfunkcji kończyn lub zmysłów w celu wyeliminowania zagrożenia ze strony osoby lub zwierzęcia lub przełamania oporu osoby niepodporządkowującej się poleceniom wydawanym na podstawie prawa;
- 5) pododdziale zwartym – należy przez to rozumieć zorganizowaną, jednolicie dowodzoną grupę funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Służby Więziennej lub żołnierzy Żandarmerii Wojskowej, wykonującą działania prewencyjne w razie zagrożenia lub zakłócenia bezpieczeństwa albo porządku publicznego;
- 6) użyciu środka przymusu bezpośredniego – należy przez to rozumieć zastosowanie środka przymusu bezpośredniego wobec osoby;
- 7) użyciu broni palnej – należy przez to rozumieć oddanie strzału w kierunku osoby z zastosowaniem amunicji penetrującej;

¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 756 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655), która weszła w życie z dniem 23 kwietnia 2022 r.

- 8) ważnych obiektach, urządzeniach lub obszarach – należy przez to rozumieć podlegające ochronie:
- a) obiekty, urządzenia lub obszary:
 - istotne dla bezpieczeństwa lub obronności państwa, nienaruszalności granicy państwowej, bezpieczeństwa ruchu kolejowego, gospodarki lub kultury narodowej,
 - centralnych organów państwowych, wymiaru sprawiedliwości, Krajowej Administracji Skarbowej, przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych albo organizacji międzynarodowych,
 - podlegające ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 575, 1728 i 2333 oraz z 2022 r. poz. 655 i 1115) lub ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia,
 - podlegające ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1940 oraz z 2021 r. poz. 1728),
 - b) obiekty ujęte w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, sporządzonym na podstawie art. 5b ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 261 i 583), oraz wchodzące w ich skład i powiązane z nimi systemy;
- 9) wykorzystaniu środka przymusu bezpośredniego – należy przez to rozumieć zastosowanie środka przymusu bezpośredniego wobec zwierzęcia albo zastosowanie go w celu zatrzymania, zablokowania lub unieruchomienia pojazdu lub pokonania przeszkody;
- 10) wykorzystaniu broni palnej – należy przez to rozumieć oddanie strzału z zastosowaniem amunicji penetracyjnej w kierunku zwierzęcia, przedmiotu lub w innym kierunku niestwarzającym zagrożenia dla osoby.

Art. 5. Uprawniony do użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej, zwany dalej „uprawnionym”, może użyć środka przymusu bezpośredniego lub broni palnej lub wykorzystać je do celów określonych w niniejszej ustawie wyłącznie w zakresie realizacji zadań ustawowych podmiotu, w którym pełni służbę albo w którym jest zatrudniony.

Art. 6. 1. Środków przymusu bezpośredniego używa się lub wykorzystuje się je w sposób niezbędny do osiągnięcia celów tego użycia lub wykorzystania, proporcjonalnie do stopnia zagrożenia, wybierając środek o możliwie jak najmniejszej dolegliwości.

2. Broni palnej używa się lub wykorzystuje się ją wyłącznie, jeżeli użycie lub wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego:

- 1) okazało się niewystarczające do osiągnięcia celów tego użycia lub wykorzystania lub
- 2) nie jest możliwe ze względu na okoliczności zdarzenia.

Art. 7. 1. Środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej używa się lub wykorzystuje się je w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę.

2. Od użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej należy odstąpić, gdy cel ich użycia lub wykorzystania został osiągnięty.

3. Środków przymusu bezpośredniego używa się lub wykorzystuje się je z zachowaniem szczególnej ostrożności, uwzględniając ich właściwości, które mogą stanowić zagrożenie życia lub zdrowia uprawnionego lub innej osoby.

4. Podejmując decyzję o użyciu lub wykorzystaniu broni palnej, należy postępować ze szczególną rozważą i traktować jej użycie jako środek ostateczny.

Art. 8. W przypadku gdy uzasadniają to okoliczności zdarzenia, uprawniony może użyć jednocześnie więcej niż jednego środka przymusu bezpośredniego lub wykorzystać jednocześnie więcej niż jeden taki środek, na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Art. 9. 1. Wobec kobiet o widocznej ciąży, osób, których wygląd wskazuje na wiek do 13 lat, oraz osób o widocznej niepełnosprawności uprawniony może użyć wyłącznie siły fizycznej w postaci technik obezwładnienia.

2. W przypadku, gdy zachodzi konieczność odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie lub zdrowie uprawnionego lub innej osoby, a użycie siły fizycznej wobec osoby, o której mowa w ust. 1, jest niewystarczające lub niemożliwe, uprawniony może użyć innych środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej.

3. Użycie środka przymusu bezpośredniego w przypadku, o którym mowa w ust. 2, następuje z uwzględnieniem jego właściwości oraz stanu osoby, wobec której ma być użyty.

Art. 10. 1. W przypadku gdy w wyniku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej nastąpiła śmierć osoby bądź nastąpiło zranienie osoby w wyniku użycia lub wykorzystania broni palnej, właściwy przełożony lub osoba pełniąca służbę dyżurną – niezależnie od obowiązków, o których mowa w art. 39 ust. 1 – niezwłocznie zapewnia także uprawnionemu niezbędną pomoc, w szczególności psychologiczną lub prawną.

2. Pomoc prawna, o której mowa w ust. 1, polega na zwrocie kosztów poniesionych na ochronę prawną do wysokości wynagrodzenia jednego obrońcy, określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 16 ust. 2 i 3 oraz art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1184), jeżeli postępowanie karne wszczęte przeciwko uprawnionemu o czyn popełniony w związku z użyciem lub wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej, którego następstwem była śmierć osoby bądź zranienie osoby w wyniku użycia lub wykorzystania broni palnej, zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania z powodu niepopelnienia przestępstwa lub braku ustawowych znamion czynu zabronionego.

Rozdział 2

Środki przymusu bezpośredniego

Art. 11. Środków przymusu bezpośredniego można użyć lub wykorzystać je w przypadku konieczności podjęcia co najmniej jednego z następujących działań:

- 1) wyegzekwowania wymaganego prawem zachowania zgodnie z wydanym przez uprawnionego poleceniem;
- 2) odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby;
- 3) przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby;
- 4) przeciwdziałania naruszeniu porządku lub bezpieczeństwa publicznego;
- 5) przeciwdziałania bezpośredniemu zamachowi na ochraniane przez uprawnionego obszary, obiekty lub urządzenia;
- 6) ochrony porządku lub bezpieczeństwa na obszarach lub w obiektach chronionych przez uprawnionego;
- 7) przeciwdziałania zamachowi na nienaruszalność granicy państwowej w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej;
- 8) przeciwdziałania niszczeniu mienia;
- 9) zapewnienia bezpieczeństwa konwoju lub doprowadzenia;
- 10) ujęcia osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą;
- 11) zatrzymania osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą;
- 12) pokonania biernego oporu;
- 13) pokonania czynnego oporu;
- 14) przeciwdziałania czynnościom zmierzającym do autoagresji.

Art. 12. 1. Środkami przymusu bezpośredniego są:

- 1) siła fizyczna w postaci technik:
 - a) transportowych,
 - b) obrony,
 - c) ataku,
 - d) obezwładnienia;
- 2) kajdanki:
 - a) zakładane na ręce,
 - b) zakładane na nogi,
 - c) zespolone;
- 3) kaftan bezpieczeństwa;
- 4) pas obezwładniający;
- 5) siatka obezwładniająca;

- 6) kask zabezpieczający;
- 7) pałka służbowa;
- 8) wodne środki obezwładniające;
- 9) pies służbowy;
- 10) koń służbowy;
- 11) pociski niepenetracyjne;
- 12) chemiczne środki obezwładniające w postaci:
 - a) ręcznych miotaczy substancji obezwładniających,
 - b) plecakowych miotaczy substancji obezwładniających,
 - c) granatów łzawiących,
 - d) innych urządzeń przeznaczonych do miotania środków obezwładniających;
- 13) przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej;
- 14) cela zabezpieczająca;
- 15) izba izolacyjna;
- 16) pokój izolacyjny;
- 17) kolczatka drogowa i inne środki służące do zatrzymywania oraz unieruchamiania pojazdów mechanicznych;
- 18) pojazdy służbowe;
- 19) środki przeznaczone do pokonywania zamknięć budowlanych i innych przeszkód, w tym materiały wybuchowe;
- 20) środki pirotechniczne o właściwościach ogłuszających lub ośniewających.

2. Środki przymusu bezpośredniego, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b–d, pkt 5, 7, 8 i 11–13, można wykorzystać także wobec zwierzęcia, którego zachowanie zagraża bezpośrednio życiu lub zdrowiu uprawnionego lub innej osoby.

Art. 13. 1. Środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. a, pkt 2–4 i 6, można użyć także prewencyjnie w celu zapobieżenia ucieczce osoby ujętej, doprowadzanej, zatrzymanej, konwojowanej lub umieszczonej w strzeżonym ośrodku, areszcie w celu wydalenia lub osoby pozbawionej wolności, a także w celu zapobieżenia objawom agresji lub autoagresji tych osób.

2. Środków przymusu bezpośredniego prewencyjnie nie mogą użyć uprawnieni, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20 i ust. 2 pkt 1.

Art. 14. 1. Siły fizycznej można użyć lub wykorzystać ją w przypadkach, o których mowa w art. 11.

2. Używając siły fizycznej lub wykorzystując siłę fizyczną, nie zadaje się uderzeń, chyba że uprawniony działa w celu odparcia zamachu na życie lub zdrowie własne lub innych osób albo na mienie lub przeciwdziała ucieczce.

Art. 15. 1. Kajdanek można użyć w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1–11, 13 i 14.

2. Kajdanek można użyć także na polecenie sądu lub prokuratora.

3. Kajdanek używa się w celu częściowego unieruchomienia kończyn.

4. Kajdanki zakłada się na ręce trzymane z tyłu.

5. Kajdanek zespolonych lub kajdanek zakładanych na nogi można użyć wyłącznie wobec osób:

- 1) agresywnych;
- 2) zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z użyciem broni palnej, materiałów wybuchowych lub innego niebezpiecznego narzędzia lub przestępstwa, o którym mowa w art. 115 § 20, art. 148 lub art. 258 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138);
- 3) pozbawionych wolności.

6. W przypadku prewencyjnego użycia kajdanek lub gdy w ocenie uprawnionego prawdopodobieństwo podjęcia próby ucieczki, stawiania czynnego oporu lub wystąpienia zachowania mogącego zagrażać życiu, zdrowiu lub mieniu jest nieznaczące, kajdanki można założyć na ręce trzymane z przodu.

7. Kajdanek zakładanych na nogi używa się równocześnie z kajdankami zakładanymi na ręce.

Art. 16. 1. Kaftana bezpieczeństwa lub pasa obezwładniającego używa się, jeżeli użycie innych środków przymusu bezpośredniego jest niemożliwe albo może okazać się nieskuteczne, w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 3, 4, 6, 10, 11, 13 i 14.

2. Kaftana bezpieczeństwa lub pasa obezwładniającego jednoczęściowego używa się w celu unieruchomienia rąk.

3. Pasa obezwładniającego wieloczęściowego używa się w celu unieruchomienia osoby.

4. Użycie kaftana bezpieczeństwa lub pasa obezwładniającego nie może utrudniać oddychania lub tamować obiegu krwi.

5. W przypadku użycia kaftana bezpieczeństwa lub pasa obezwładniającego w stosunku do nieletniego lub kobiety o widocznej ciąży, osobie tej należy niezwłocznie zapewnić pomoc medyczną, a dalsze użycie tych środków uzależnia się od opinii osoby udzielającej tej pomocy.

Art. 17. 1. Kasku zabezpieczającego można użyć w przypadku, o którym mowa w art. 11 pkt 14.

2. Kasku zabezpieczającego używa się w celu zapobieżenia samookaleczeniu głowy, po uprzednim założeniu pasa obezwładniającego jednoczęściowego lub kaftana bezpieczeństwa albo kajdanek na ręce trzymane z tyłu.

Art. 18. 1. Siatki obezwładniającej można użyć lub ją wykorzystać, jeżeli użycie innych środków przymusu bezpośredniego jest niemożliwe albo może okazać się nieskuteczne, w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 2–5, 7, 10 i 11.

2. Siatki obezwładniającej używa się w celu unieruchomienia osoby lub wykorzystuje się ją w celu unieruchomienia zwierzęcia.

3. Siatkę obezwładniającą miota się z broni palnej albo innych urządzeń albo zarzuca się ją ręcznie.

Art. 19. 1. Pałki służbowej można użyć lub wykorzystać ją w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1–11 i 13.

2. Pałki służbowej nie stosuje się wobec osób:

- 1) w stosunku do których użyto środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2–5,
 - 2) obezwładnionych wskutek użycia środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 13
- z wyjątkiem dźwigni transportowych stosowanych przy użyciu pałki służbowej.

3. Pałki służbowej używa się do obezwładnienia osoby przez zadanie bólu fizycznego lub do zablokowania kończyn albo wykorzystuje się ją w celu obezwładnienia zwierzęcia.

4. Pałką służbową nie zadaje się uderzeń i pchnięć w głowę, szyję, brzuch i nieumięśnione oraz szczególnie wrażliwe części ciała, z wyjątkiem sytuacji gdy zachodzi konieczność odparcia zamachu stwarzającego bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia uprawnionego lub innej osoby.

Art. 20. 1. Wodnych środków obezwładniających można użyć lub je wykorzystać przez zastosowanie urządzeń do tego przeznaczonych, w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1, 2, 4, 8, 12 i 13.

2. Wodnych środków obezwładniających używa się w celu krótkotrwałego obezwładnienia osoby lub wykorzystuje się je w celu krótkotrwałego obezwładnienia zwierzęcia.

3. Wodnych środków obezwładniających można użyć także z dodatkiem środka łzawiącego lub barwiącego.

Art. 21. 1. Psa służbowego można użyć w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 2, 5–7, 9–11 i 13.

2. Psa służbowego używa się, gdy ma założony kaganiec, chyba że:

- 1) został wytresowany do działania bez kagańca;
- 2) użycie psa służbowego służy do:
 - a) odparcia zamachu na życie lub zdrowie uprawnionego lub innej osoby,
 - b) wykonywania czynności służbowych wobec osób, w stosunku do których użycie broni palnej jest dopuszczalne w przypadkach, o których mowa w:
 - art. 45 pkt 1 lit. a–c, pkt 2 i 3,
 - art. 45 pkt 1 lit. a–c i pkt 2 – gdy uprawnionym jest pracownik ochrony, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20.

Art. 22. 1. Konia służbowego można użyć w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 2, 4, 7, 8, 12 i 13.

2. Konia służbowego używa się do kontroli przemieszczania się grupy osób, wykorzystując jego masę.

Art. 23. 1. Pocisków niepenetracyjnych miotanych z broni palnej lub urządzeń do tego przeznaczonych można użyć lub wykorzystać je w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 2–5, 7–11 i 13.

2. W przypadku zbiorowego zakłócenia porządku publicznego użycie pocisków niepenetracyjnych poprzedza się strzałem ostrzegawczym lub salwą ostrzegawczą w bezpiecznym kierunku, z wyjątkiem sytuacji, gdy miałyby to nastąpić w pomieszczeniach, obiektach aresztu śledczego, zakładu karnego, strzeżonego ośrodka lub aresztu w celu wydalenia.

3. Pocisków niepenetracyjnych używa się w celu obezwładnienia osób lub wykorzystuje się w celu obezwładnienia zwierzęcia przez zadanie bólu fizycznego, przy czym nie celuje się w głowę lub szyję.

Art. 24. 1. Chemicznych środków obezwładniających w postaci ręcznych miotaczy substancji obezwładniających, plecakowych miotaczy substancji obezwładniających, granatów łzawiących oraz innych urządzeń przeznaczonych do miotania środków obezwładniających można użyć lub wykorzystać je w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1–13.

2. Chemicznych środków obezwładniających używa się lub wykorzystuje się je w celu krótkotrwałego zakłócenia orientacji przestrzennej lub obezwładnienia.

3. Chemicznych środków obezwładniających nie używa się wobec osób, w stosunku do których użyto środków, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2–5 lub 13.

Art. 25. 1. Przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej można użyć lub wykorzystać je w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 2, 3, 5, 7–11 i 13.

2. Przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej używa się w celu krótkotrwałego obezwładnienia osoby lub wykorzystuje się w celu krótkotrwałego obezwładnienia zwierzęcia, jeżeli użycie innych środków przymusu bezpośredniego jest niemożliwe albo może okazać się nieskuteczne.

3. Przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej nie używa się wobec osób, w stosunku do których użyto środków, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2–5.

4. Używając przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, nie celuje się w głowę.

5. Użycie lub wykorzystanie przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej o średniej wartości prądu w obwodzie przekraczającej 10 mA przez uprawnionych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 13, 16, 17, 20 i 21, wymaga dopuszczenia do posiadania tych przedmiotów, w rozumieniu art. 30 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji.

Art. 26. 1. W celi zabezpieczającej można umieścić osobę pozbawioną wolności w celu jej czasowego odosobnienia, w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1–3, 5, 6, 8, 9 i 12–14.

2. Osoba pozbawiona wolności nie może być umieszczona w celi zabezpieczającej na okres dłuższy niż 48 godzin.

3. W celi zabezpieczającej można umieścić więcej niż jedną osobę pozbawioną wolności tylko w przypadku, gdy bezpieczne odosobnienie tych osób w innych pomieszczeniach jest niemożliwe.

4. W przypadku braku możliwości umieszczenia osoby pozbawionej wolności w celi zabezpieczającej można tę osobę umieścić w innym pomieszczeniu zapewniającym odosobnienie.

Art. 27. 1. W izbie izolacyjnej można umieścić nieletniego w celu jego czasowego odosobnienia, w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 2 i 14.

2. Nieletni nie może być umieszczony w izbie izolacyjnej na okres dłuższy niż 48 godzin, a nieletni, który nie ukończył 14 lat, na okres dłuższy niż 12 godzin.

3. Izba izolacyjna jest pomieszczeniem dźwiękochłonnym i monitorowanym.

Art. 28. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki, jakim powinna odpowiadać celi zabezpieczająca oraz izba izolacyjna, w tym ich budowę i wyposażenie, minimalną powierzchnię pomieszczeń cel i izb oraz warunki lokalizacji tych pomieszczeń,
 - 2) okres przechowywania, sposób archiwizowania lub brakowania dokumentacji dotyczącej osób umieszczonych w celi zabezpieczającej oraz izbie izolacyjnej, a także formy tej dokumentacji,
 - 3) warunki oraz organizację umieszczania w celi zabezpieczającej oraz izbie izolacyjnej osób
- kierując się potrzebą zapewnienia poszanowania praw osób, które są umieszczane w celi zabezpieczającej lub izbie izolacyjnej.

Art. 29. 1. W pokoju izolacyjnym można umieścić cudzoziemca przebywającego w strzeżonym ośrodku w celu czasowego odosobnienia tego cudzoziemca, w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 3, 4, 6, 8 i 14.

2. Cudzoziemiec nie może być umieszczony w pokoju izolacyjnym na okres dłuższy niż 48 godzin.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki, jakim powinien odpowiadać pokój izolacyjny, w tym jego budowę i wyposażenie, minimalną powierzchnię tego pokoju oraz warunki jego lokalizacji,

- 2) okres przechowywania, sposób archiwizowania lub brakowania dokumentacji dotyczącej osób umieszczonych w pokoju izolacyjnym, a także formy tej dokumentacji,
 - 3) organizację umieszczania cudzoziemca w pokoju izolacyjnym
- kierując się potrzebą zapewnienia poszanowania praw cudzoziemców, którzy są umieszczani w pokoju izolacyjnym.

Art. 30. 1. Kolczatkę drogową i inne środki służące do zatrzymywania oraz unieruchamiania pojazdów mechanicznych można wykorzystać w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 6, 7, 10 i 11.

2. Do środków, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się kolczatek drogowych połączonych z gruntem oraz zintegrowanych ze szlabanem, a także innych przedmiotów umożliwiających zatrzymywanie pojazdów wykorzystywanych na obszarach i w obiektach podlegających ochronie.

3. Środki, o których mowa w ust. 1, wykorzystuje umundurowany uprawniony w celu zatrzymania pojazdu albo unieruchomienia zatrzymanego pojazdu, gdy zachodzi obawa oddalenia się go z miejsca zatrzymania.

4. Wykorzystanie środków, o których mowa w ust. 1, w celu zatrzymania pojazdu poprzedza się:

- 1) sygnałem do zatrzymania pojazdu danym przez umundurowanego uprawnionego w sposób zrozumiały i widoczny dla kierującego zatrzymywanym pojazdem;
- 2) wstrzymaniem ruchu drogowego w obu kierunkach w odległości nie mniejszej niż 100 m od środków, o których mowa w ust. 1.

5. W przypadku blokowania drogi oznakowanym pojazdem służbowym można odstąpić od wstrzymania ruchu drogowego.

6. Kolczatki drogowej nie wykorzystuje się w celu zatrzymania pojazdu jednośladowego.

Art. 31. 1. Pojazd służbowy można wykorzystać w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 2, 3, 7 i 9–11, jeżeli porusza się jako:

- 1) pojazd uprzywilejowany, w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 988 i 1002);
- 2) pojazd służbowy jadący w kolumnie pojazdów uprzywilejowanych.

2. Pojazd służbowy wykorzystuje się w celu zatrzymania lub zablokowania innego pojazdu albo pokonania przeszkody.

Art. 32. 1. Środki przeznaczone do pokonywania zamknięć budowlanych i innych przeszkód, w tym materiały wybuchowe, można wykorzystać w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 2, 3, 5, 6, 10, 11 i 14.

2. Środki przeznaczone do pokonywania zamknięć budowlanych i innych przeszkód wykorzystuje się w celu umożliwienia uprawnionym wejścia do pomieszczeń lub innych miejsc, jeżeli:

- 1) użycie lub wykorzystanie innych środków przymusu bezpośredniego mogłoby powodować zagrożenie życia lub zdrowia uprawnionego lub innej osoby lub
- 2) wejście uprawnionych do pomieszczeń lub innych miejsc jest niemożliwe bez wykorzystania tych środków.

Art. 33. 1. Środków pirotechnicznych o właściwościach ogłuszających lub oślniewających można użyć w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 2, 3, 5, 6, 10, 11 i 14.

2. Do środków pirotechnicznych o właściwościach ogłuszających lub oślniewających zalicza się w szczególności granaty hukowo-błyskowe, także z zawartością gazu łzawiącego, petardy oraz granaty dymne.

3. Środków pirotechnicznych o właściwościach ogłuszających lub oślniewających używa się w celu poprawy bezpieczeństwa podczas wykonywania ustawowych zadań przez uprawnionego, w warunkach stwarzających szczególne zagrożenie życia lub zdrowia uprawnionego lub innej osoby.

4. Środki pirotechniczne o właściwościach ogłuszających lub oślniewających służą do ograniczania możliwości działania osób zatrzymywanych przez krótkotrwale zakłócenie ich orientacji przestrzennej lub odwrócenie ich uwagi od działań uprawnionego, gdy istnieje podejrzenie, że osoby te będą stawiać intensywny opór.

Art. 34. 1. Środków przymusu bezpośredniego można użyć po uprzednim bezskutecznym wezwaniu osoby do zachowania się zgodnego z prawem oraz po uprzedzeniu jej o zamiarze użycia tych środków.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, w przypadku gdy:

- 1) występuje bezpośrednie zagrożenie życia, zdrowia lub wolności uprawnionego lub innej osoby lub
- 2) zwłoka groziłaby niebezpieczeństwem dla dobra chronionego prawem, a środków przymusu bezpośredniego używa się prewencyjnie.

Art. 35. 1. Decyzję o użyciu lub wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego uprawniony podejmuje samodzielnie.

2. Decyzję o użyciu lub wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego przez uprawnionego będącego funkcjonariuszem Służby Więziennej podejmuje:

- 1) Dyrektor Generalny Służby Więziennej;
- 1a) Rektor-Komendant uczelni Służby Więziennej;
- 2) właściwy miejscowo dyrektor okręgowy Służby Więziennej;
- 3) właściwy miejscowo dyrektor zakładu karnego;
- 4) właściwy miejscowo dyrektor aresztu śledczego;
- 5) właściwy miejscowo kierownik oddziału podległego podmiotom, o których mowa w pkt 1–4;
- 6) właściwy miejscowo komendant ośrodka szkolenia Służby Więziennej;
- 7) właściwy miejscowo komendant ośrodka doskonalenia kadr Służby Więziennej;
- 8) osoba zastępująca podmioty, o których mowa w pkt 1–7;
- 9) funkcjonariusz Służby Więziennej wyznaczony jako dowodzący – w przypadku wykonywania czynności służbowych poza jednostką organizacyjną Służby Więziennej przez kilku funkcjonariuszy;
- 10) funkcjonariusz Służby Więziennej – wyłącznie w przypadku usiłowania bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie lub zdrowie uprawnionego lub innej osoby, usiłowania ucieczki przez osobę pozbawioną wolności, a także w pościgu za nią lub osobą, która dokonała bezpośredniego, bezprawnego zamachu na obiekty zakładu karnego, aresztu śledczego lub innej jednostki organizacyjnej, w której Służba Więzienna zapewnia porządek i bezpieczeństwo.

3. Decyzję o użyciu lub wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego przez uprawnionego będącego pracownikiem zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich lub młodzieżowego ośrodka wychowawczego podejmuje:

- 1) dyrektor zakładu, schroniska lub ośrodka, w których nieletni jest umieszczony, albo – w razie nieobecności tego dyrektora – zastępujący go pracownik pedagogiczny;
- 2) inny pracownik zakładu, schroniska lub ośrodka, w których nieletni jest umieszczony – w razie bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie lub zdrowie uprawnionego lub innej osoby.

4. Decyzję o użyciu lub wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 3, 4, 6, 8, pkt 12 lit. b–d oraz pkt 14 i 15, podejmuje w przypadku:

- 1) Policji:
 - a) kierownik jednostki organizacyjnej Policji albo osoby przez niego upoważnione, a w razie ich nieobecności – dyżurny jednostki,
 - b) podczas konwoju, doprowadzenia lub wykonywania innych zadań służbowych przez grupę funkcjonariuszy – dowódca konwoju lub grupy funkcjonariuszy wykonującej doprowadzenie lub inne zadania służbowe,
 - c)²⁾ wobec użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 8 lub pkt 12 lit. b–d, Komendant Główny Policji, Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji, Komendant Biura Spraw Wewnętrznych Policji, dowódca Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji „BOA”, Komendant Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości, właściwy miejscowo komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji albo osoby przez nich upoważnione;
- 2) Straży Granicznej – Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant Biura Spraw Wewnętrznych Straży Granicznej, właściwy miejscowo komendant oddziału Straży Granicznej, komendant dywizjonu Straży Granicznej, komendant placówki Straży Granicznej albo osoby przez nich upoważnione, a w razie ich nieobecności – dyżurny operacyjny lub kierownik zmiany;
- 3) Służby Ochrony Państwa – szef komórki organizacyjnej albo osoby przez niego upoważnione, a w razie ich nieobecności – oficer operacyjny Służby Ochrony Państwa;
- 4) Żandarmerii Wojskowej – Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej, właściwy miejscowo komendant jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej albo osoby przez nich upoważnione, a w razie ich nieobecności – oficer dyżurny tej jednostki organizacyjnej;

²⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 9 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z powołaniem Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości (Dz. U. poz. 2447), która weszła w życie z dniem 12 stycznia 2022 r.

- 5) wojskowych organów porządkowych – właściwy miejscowo dowódca garnizonu, dowódca jednostki wojskowej albo osoby przez nich upoważnione;
- 6) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego – kierownik właściwej jednostki organizacyjnej Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego albo osoby przez niego upoważnione;
- 7) Służby Kontrwywiadu Wojskowego – kierownik właściwej jednostki organizacyjnej Służby Kontrwywiadu Wojskowego albo osoby przez niego upoważnione, a w razie ich nieobecności – oficer operacyjny Służby Kontrwywiadu Wojskowego;
- 8) Straży Marszałkowskiej – Komendant Straży Marszałkowskiej lub zastępca Komendanta Straży Marszałkowskiej, a w razie ich nieobecności – dowódca zmiany Straży Marszałkowskiej.
- 9) (uchylony)

5. Decyzję o użyciu środka przymusu bezpośredniego, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 16, podejmuje Komendant Główny Straży Granicznej, właściwy miejscowo komendant oddziału Straży Granicznej, komendant dywizjonu Straży Granicznej, komendant placówki Straży Granicznej, kierownik strzeżonego ośrodka albo osoby przez nich upoważnione, a w razie ich nieobecności – dyżurny operacyjny lub kierownik zmiany.

6. Decyzję o użyciu lub wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 3 lub 4, przez uprawnionego będącego funkcjonariuszem Centralnego Biura Antykorupcyjnego podejmuje funkcjonariusz kierujący działaniami, w trakcie których zachodzi konieczność zastosowania tych środków.

Art. 36. 1. W przypadku gdy w wyniku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego nastąpiło zranienie osoby lub wystąpiły inne widoczne objawy zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby, uprawniony udziela jej niezwłocznie pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zapewnia wezwanie kwalifikowanej pierwszej pomocy lub podmiotów świadczących medyczne czynności ratunkowe.

2. Uprawniony może odstąpić od udzielenia pierwszej pomocy, w przypadku gdy zachodzi jedna z następujących okoliczności:

- 1) udzielenie tej pomocy może zagrozić życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu uprawnionego lub innej osoby;
- 2) udzielenie tej pomocy spowodowałoby konieczność zaniechania przez uprawnionego czynności ochronnych wobec osób, ważnych obiektów, urządzeń lub obszarów lub w ramach konwoju lub doprowadzenia;
- 3) udzielenie pomocy osobie poszkodowanej zostało zapewnione przez inne osoby lub podmioty zobowiązane do jej udzielenia.

3. W przypadku odstąpienia od udzielenia pierwszej pomocy lub gdy osoba poszkodowana sprzeciwia się udzieleniu tej pomocy uprawniony zapewnia wezwanie kwalifikowanej pierwszej pomocy lub podmiotów świadczących medyczne czynności ratunkowe.

4. Uprawniony nie może odstąpić od zapewnienia udzielenia medycznych czynności ratunkowych kobiecie ciężarnej, wobec której użyto środków przymusu bezpośredniego.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, uprawniony, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20 albo ust. 2 pkt 1, nie może odstąpić od udzielenia pierwszej pomocy, chyba że zachodzi jedna z okoliczności, o których mowa w ust. 2 pkt 1 lub 3.

Art. 37. 1. W przypadku gdy w wyniku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego nastąpiło zranienie osoby lub wystąpiły inne widoczne objawy zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby albo nastąpiła jej śmierć, zranienie albo śmierć zwierzęcia albo zniszczenie mienia, uprawniony:

- 1) zabezpiecza miejsce zdarzenia, także przed dostępem osób postronnych;
- 2) ustala świadków zdarzenia;
- 3) powiadamia o zdarzeniu właściwego przełożonego lub osobę pełniącą służbę dyżurną.

2. Przepisów ust. 1 pkt 1 i 2:

- 1) nie stosuje się w przypadku zniszczenia mienia na terenie jednostki organizacyjnej Służby Więziennej;
- 2) można nie stosować, w przypadku gdy:
 - a) zagroziłoby to życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu uprawnionego lub innej osoby,
 - b) spowodowałoby to konieczność zaniechania przez uprawnionego czynności ochronnych wobec osób, ważnych obiektów, urządzeń lub obszarów lub w ramach konwoju lub doprowadzenia

– do czasu ustania tego zagrożenia lub tej konieczności.

Art. 38. 1. W przypadku gdy w wyniku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego przez uprawnionego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20 albo ust. 2 pkt 1:

- 1) nastąpiło zranienie osoby,
- 2) wystąpiły inne widoczne objawy zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby,
- 3) nastąpiła śmierć osoby,
- 4) nastąpiło zniszczenie mienia,
- 5) nastąpiło zranienie lub śmierć zwierzęcia

– uprawniony jest obowiązany do podjęcia czynności, o których mowa w art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2, oraz powiadomienia o zdarzeniu właściwej miejscowo jednostki organizacyjnej Policji.

2. Uprawniony, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20 albo ust. 2 pkt 1, może odstąpić od podjęcia czynności, o których mowa w art. 37 ust. 1 pkt 1 lub 2, w przypadku gdy ich podjęcie mogłoby zagrozić życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu uprawnionego lub innej osoby.

Art. 39. 1. W przypadku gdy w wyniku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego wystąpiły objawy uzasadniające konieczność udzielenia osobie kwalifikowanej pierwszej pomocy lub medycznych czynności ratunkowych albo nastąpiła śmierć tej osoby lub wyrządzona została szkoda w mieniu znacznej wartości, właściwy przełożony lub osoba pełniąca służbę dyżurną niezwłocznie:

- 1) zapewnia w razie potrzeby wezwanie kwalifikowanej pierwszej pomocy lub podmiotów świadczących medyczne czynności ratunkowe osobom poszkodowanym;
- 2) zapewnia zabezpieczenie śladów i dowodów użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego;
- 3) informuje o tym zdarzeniu właściwą miejscowo jednostkę organizacyjną Policji, a w przypadku gdy środków przymusu bezpośredniego użył uprawniony będący żołnierzem właściwą miejscowo jednostką organizacyjną Żandarmerii Wojskowej.

2. Przełożony uprawnionego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1, 5, 9, 14 albo 19, lub osoba pełniąca służbę dyżurną powiadamia o zdarzeniu, o którym mowa w ust. 1, właściwego miejscowo prokuratora.

3. Niezależnie od obowiązków, o których mowa w ust. 1, przełożony:

- 1) ustala, czy użycie lub wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego nastąpiło zgodnie z prawem;
- 2) niezwłocznie powiadamia właściwego przełożonego.

Art. 40. 1. O użyciu środków przymusu bezpośredniego wobec nieletniego umieszczonego w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, zakładzie poprawczym albo schronisku dla nieletnich dyrektor placówki niezwłocznie powiadamia sędziego rodzinnego sprawującego nadzór nad tą placówką, sąd rodzinny wykonujący środek wychowawczy albo środek poprawczy lub organ, do którego dyspozycji pozostaje nieletni umieszczony w schronisku dla nieletnich.

2. O użyciu środków przymusu bezpośredniego wobec nieletniego umieszczonego w policyjnej izbie dziecka kierownik izby powiadamia sąd rodzinny sprawujący nadzór nad wykonywaniem czynności, o których mowa w art. 32e–32h ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969), a w przypadku, o którym mowa w art. 32h tej ustawy, powiadamia również sąd rodzinny, na obszarze właściwości którego znajduje się policyjna izba dziecka.

Art. 41. Środki przymusu bezpośredniego mogą być użyte lub wykorzystane przez pododdział zwarty.

Art. 42. 1. Zgody na użycie lub wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego przez pododdział zwarty udzielają w przypadku:

- 1) Policji – Komendant Główny Policji, właściwy miejscowo komendant wojewódzki (Stołeczny) albo osoby przez nich upoważnione;
- 2) Straży Granicznej – Komendant Główny Straży Granicznej, właściwy miejscowo komendant oddziału Straży Granicznej albo osoby przez nich upoważnione;
- 3) Służby Więziennej – Dyrektor Generalny Służby Więziennej, właściwy miejscowo dyrektor okręgowy Służby Więziennej, właściwy miejscowo dyrektor zakładu karnego albo aresztu śledczego albo osoby przez nich upoważnione;

- 4) Żandarmerii Wojskowej – Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej, właściwy miejscowo komendant oddziału Żandarmerii Wojskowej albo osoby przez nich upoważnione.

2. Zgody na użycie lub wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego przez pododdział zwarty może udzielić także jego dowódca, gdy zwłoka w użyciu lub wykorzystaniu tych środków groziłaby bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia uprawnionego, innej osoby lub mienia lub niebezpieczeństwem zamachu na ważne obiekty, urządzenia lub obszary.

Art. 43. 1. Użycie lub wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego przez pododdział zwarty następuje na rozkaz dowódcy tego pododdziału.

2. Bezpośrednio przed wydaniem rozkazu użycia środków przymusu bezpośredniego przez pododdział zwarty jego dowódca wzywa do zachowania zgodnego z prawem, w szczególności do porzucenia broni lub innego niebezpiecznego przedmiotu lub do zaniechania stosowania przemocy, a następnie uprzedza o możliwości użycia środków przymusu bezpośredniego w przypadku niepodporządkowania się temu wezwaniu.

3. W przypadku braku możliwości nawiązania kontaktu z dowódcą lub w sytuacji zagrażającej życiu lub zdrowiu uprawnionego lub innej osoby uprawniony wchodzący w skład pododdziału zwartego może użyć środków przymusu bezpośredniego lub wykorzystać te środki na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

4. Zaprzestanie użycia środków przymusu bezpośredniego przez pododdział zwarty następuje na rozkaz dowódcy lub niezwłocznie po osiągnięciu zamierzonego celu.

Art. 44. 1. W przypadku gdy w wyniku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego przez pododdział zwarty:

- 1) nastąpiło zranienie osoby,
- 2) wystąpiły inne widoczne objawy zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby,
- 3) nastąpiła śmierć osoby,
- 4) nastąpiło zniszczenie mienia,
- 5) nastąpiło zranienie lub śmierć zwierzęcia

– stosuje się przepisy art. 39.

2. O zdarzeniach, o których mowa w ust. 1 pkt 1–4, dowódca niezwłocznie powiadamia organ lub osobę, która udzieliła zgody na użycie środków przymusu bezpośredniego, albo osobę pełniącą służbę dyżurną, a w przypadku, o którym mowa w art. 42 ust. 2, dowódca pododdziału zwartego powiadamia właściwy podmiot, o którym mowa w art. 42 ust. 1.

Rozdział 3

Broń palna

Art. 45. Broni palnej można użyć, gdy zaistnieje co najmniej jeden z następujących przypadków:

- 1) konieczność odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na:
 - a) życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby albo konieczność przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
 - b) ważne obiekty, urządzenia lub obszary albo konieczność przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
 - c) mienie, który stwarza jednocześnie bezpośrednie zagrożenie życia, zdrowia lub wolności uprawnionego lub innej osoby, albo konieczność przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
 - d) nienaruszalność granicy państwowej przez osobę, która wymusza przekroczenie granicy państwowej przy użyciu pojazdu, broni palnej lub innego niebezpiecznego przedmiotu,
 - e) bezpieczeństwo konwoju lub doprowadzenia;
- 2) konieczność przeciwstawienia się osobie:
 - a) niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni, materiału wybuchowego lub innego niebezpiecznego przedmiotu, którego użycie może zagrozić życiu, zdrowiu lub wolności uprawnionego lub innej osoby,
 - b) która usiłuje bezprawnie odebrać broń palną uprawnionemu lub innej osobie uprawnionej do jej posiadania;
- 3) bezpośredni pościg za osobą, wobec której:
 - a) użycie broni palnej było dopuszczalne w przypadkach określonych w pkt 1 lit. a–d i pkt 2,

- b) istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełniła przestępstwo, o którym mowa w art. 115 § 20, art. 148, art. 156 § 1, art. 163–165, art. 197, art. 252 i art. 280–282 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny;
- 4) konieczność:
- a) ujęcia osoby:
- wobec której użycie broni palnej było dopuszczalne w przypadkach określonych w pkt 1 lit. a–d i pkt 2,
 - wobec której istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełniła przestępstwo, o którym mowa w art. 115 § 20, art. 148, art. 156 § 1, art. 163–165, art. 197, art. 252 i art. 280–282 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
 - dokonującej zamachu, o którym mowa w pkt 1 lit. d lub e,
 - jeżeli schroniła się w miejscu trudno dostępnym, a z okoliczności zdarzenia wynika, że może użyć broni palnej lub innego niebezpiecznego przedmiotu,
- b) ujęcia lub udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej, tymczasowo aresztowanej lub odbywającej karę pozbawienia wolności, jeżeli:
- ucieczka tej osoby stwarza zagrożenie życia lub zdrowia uprawnionego lub innej osoby,
 - istnieje uzasadnione podejrzenie, że osoba ta może użyć materiałów wybuchowych, broni palnej lub innego niebezpiecznego przedmiotu,
 - pozbawienie wolności nastąpiło w związku z uzasadnionym podejrzeniem lub stwierdzeniem popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 115 § 20, art. 148, art. 156 § 1, art. 163–165, art. 197, art. 252 i art. 280–282 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
- c) ujęcia lub udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej, tymczasowo aresztowanej lub odbywającej karę pozbawienia wolności w związku z uzasadnionym podejrzeniem lub stwierdzeniem popełnienia lub przygotowania do popełnienia przestępstwa, o którym mowa w:
- art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2022 r. poz. 557),
 - art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1671 i 2333),
 - art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 502 i 655);
- 5) konieczność udaremnienia ucieczki osoby pozbawionej wolności z aresztu śledczego lub zakładu karnego oraz osoby konwojowanej lub doprowadzanej, a także pościg za tą osobą.

Art. 46. 1. Broń palna nie może być użyta lub wykorzystana przez pododdział zwarty.

2. W sytuacji zagrażającej życiu lub zdrowiu uprawnionego lub innej osoby uprawniony wchodzący w skład pododdziału zwartego może użyć broni palnej lub wykorzystać ją na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Art. 47. Broń palną można wykorzystać w przypadku konieczności podjęcia co najmniej jednego z następujących działań:

- 1) zatrzymanie pojazdu, jeżeli jego działanie zagraża życiu lub zdrowiu uprawnionego lub innej osoby lub stwarza zagrożenie dla ważnych obiektów, urządzeń lub obszarów;
- 2) pokonanie przeszkody:
 - a) uniemożliwiającej lub utrudniającej ujęcie osoby albo ratowanie życia lub zdrowia uprawnionego, innej osoby lub ratowanie mienia,
 - b) w przypadku naruszenia porządku lub bezpieczeństwa publicznego przez osobę pozbawioną wolności, zatrzymaną lub umieszczoną w strzeżonym ośrodku albo areszcie w celu wydalenia;
- 3) zaalarmowanie lub wezwanie pomocy;
- 4) neutralizacja przedmiotów lub urządzeń mogących stwarzać niebezpieczeństwo wybuchu, powodujących jednocześnie bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia uprawnionego lub innej osoby;
- 5) unieszkodliwienie zwierzęcia, którego zachowanie zagraża bezpośrednio życiu lub zdrowiu uprawnionego lub innej osoby;
- 6) oddanie strzału ostrzegawczego;
- 7) zniszczenia lub unieruchomienia bezzałogowego statku powietrznego, w przypadkach określonych w ustawie z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1970, z 2021 r. poz. 784, 847 i 1898 oraz z 2022 r. poz. 655).

Art. 48. 1. Przed użyciem broni palnej uprawniony podejmuje następujące działania:

- 1) identyfikuje swoją formację albo służbę okrzykiem przez wskazanie jej pełnej nazwy lub ustawowego skrótu, a w przypadku uprawnionego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20 – okrzykiem: „Ochrona!”;
- 2) wzywa osobę do zachowania zgodnego z prawem, a w szczególności do:
 - a) natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego przedmiotu, którego użycie może zagrozić życiu, zdrowiu lub wolności uprawnionego lub innej osoby,
 - b) zaniechania ucieczki,
 - c) odstąpienia od użycia przemocy.

2. W przypadku niepodporządkowania się wezwaniom, o których mowa w ust. 1 pkt 2, uprawniony uprzedza o użyciu broni palnej okrzykiem: „Stój, bo strzelam!”, a jeżeli wezwanie to okaże się nieskuteczne, oddaje strzał ostrzegawczy w bezpiecznym kierunku.

3. Od procedury, o której mowa w ust. 1 i 2, lub jej poszczególnych elementów, w szczególności od oddania strzału ostrzegawczego, można odstąpić, jeżeli:

- 1) ich zrealizowanie groziłoby bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia uprawnionego lub innej osoby lub
- 2) jest to niezbędne dla zapobieżenia wystąpieniu zdarzenia o charakterze terrorystycznym, o którym mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2234 oraz z 2022 r. poz. 583 i 655), a inne środki ze względu na okoliczności mogłyby okazać się niewystarczające.

4. Przed rozpoczęciem konwoju lub doprowadzenia uprawniony uprzedza osobę pozbawioną wolności, w stosunku do której zgodnie z art. 45 pkt 4 lit. b i c możliwe jest użycie broni palnej, o możliwości użycia w stosunku do niej broni palnej w przypadku podjęcia przez nią próby ucieczki.

Art. 49. 1. Do postępowania po użyciu lub wykorzystaniu broni palnej stosuje się przepisy art. 36 ust. 1–4, art. 37 ust. 1 i 2 pkt 2, art. 38 oraz art. 39.

2. W przypadku gdy w wyniku użycia lub wykorzystania broni palnej nastąpiło zranienie osoby lub wystąpiły inne widoczne objawy zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby, uprawniony, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20, może odstąpić od udzielenia pierwszej pomocy, jeżeli:

- 1) udzielenie tej pomocy może zagrozić życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu uprawnionego lub innej osoby;
- 2) udzielenie pomocy osobie poszkodowanej zostało zapewnione przez inne osoby lub podmioty zobowiązane do jej udzielenia.

3. W przypadku odstąpienia od udzielenia pierwszej pomocy lub gdy osoba poszkodowana sprzeciwia się udzieleniu tej pomocy uprawniony, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20, zapewnia wezwanie kwalifikowanej pierwszej pomocy lub podmiotów świadczących medyczne czynności ratunkowe.

Art. 50. O każdym przypadku użycia lub wykorzystania broni palnej uprawniony niezwłocznie powiadamia przełożonego lub osobę pełniącą służbę dyżurną, a uprawniony, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20, także właściwą miejscowo jednostkę organizacyjną Policji.

Rozdział 4

Dokumentowanie użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej

Art. 51. 1. Uprawniony dokumentuje w notatce użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej.

2. Uprawniony przekazuje notatkę przełożonemu w przypadku użycia lub wykorzystania:

- 1) środków przymusu bezpośredniego – gdy skutkiem tego użycia lub wykorzystania było zranienie osoby lub wystąpienie innych widocznych objawów zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby albo jej śmierć, zranienie albo śmierć zwierzęcia albo zniszczenie mienia;
- 2) broni palnej – niezależnie od skutku tego użycia lub wykorzystania.

3. W przypadku użycia środka przymusu bezpośredniego wobec nieletniego umieszczonego w zakładzie poprawczym, schronisku dla nieletnich, młodzieżowym ośrodku wychowawczym lub policyjnej izbie dziecka uprawniony każdorazowo przekazuje przełożonemu notatkę, niezależnie od rodzaju i skutku użycia środka przymusu bezpośredniego.

4. Uprawniony może dokumentować w notatniku służbowym użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, gdy nie nastąpiły skutki, o których mowa w ust. 2 pkt 1.

Art. 52. 1. Uprawniony, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 11, nie dokumentuje przewencyjnego użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego, chyba że skutkowało to zranieniem osoby lub wystąpieniem innych widocznych objawów zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby albo jej śmiercią lub szkodą w mieniu.

2. Użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego przez pododdział zwarty jego dowódca dokumentuje niezwłocznie po zakończeniu działań tego pododdziału, w trakcie których nastąpiło to użycie lub wykorzystanie, sporządzając notatkę, którą przekazuje organowi lub osobie, która udzieliła zgody na użycie tych środków.

3. Uprawniony, o którym mowa w art. 46 ust. 2, dokumentuje użycie broni palnej na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Art. 53. Po sporządzeniu notatki uprawniony, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20, przekazuje ją w celu umieszczenia w ewidencji, o której mowa w art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia.

Art. 54. 1. W przypadku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego, którego skutkiem było zranienie osoby lub wystąpienie innych widocznych objawów zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby albo jej śmierć, zranienie albo śmierć zwierzęcia albo zniszczenie mienia, notatka zawiera:

- 1) służbowe dane identyfikacyjne uprawnionego;
- 2) określenie czasu i miejsca użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego;
- 3) następujące dane osoby, wobec której użyto środków przymusu bezpośredniego:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) serię i numer dokumentu tożsamości,
 - c) datę urodzenia,
 - d) w przypadku osoby osadzonej w zakładzie karnym albo areszcie śledczym – dane, o których mowa w lit. a i c, oraz imię ojca;
- 4) określenie celu użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego;
- 5) informację o przyczynie użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego;
- 6) określenie użytych lub wykorzystanych środków przymusu bezpośredniego i sposób ich użycia;
- 7) opis czynności zrealizowanych przed użyciem lub wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego i po użyciu lub wykorzystaniu tych środków;
- 8) opis skutków użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego;
- 9) informację o udzieleniu pierwszej pomocy i jej zakresie lub zapewnieniu wezwania kwalifikowanej pierwszej pomocy lub podmiotów świadczących medyczne czynności ratunkowe;
- 10) następujące dane ustalonych świadków zdarzenia:
 - a) imię i nazwisko oraz serię i numer dokumentu tożsamości albo
 - b) służbowe dane identyfikacyjne, jeżeli świadkiem zdarzenia był uprawniony;
- 11) podpis uprawnionego.

2. Jeżeli uzyskanie danych, o których mowa w ust. 1 pkt 3, było niemożliwe, w notatce podaje się przyczyny ich nieumieszczenia.

3. W przypadku gdy w wyniku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego nie nastąpiły skutki, o których mowa w ust. 1, notatka zawiera tylko informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1–6 i 11 oraz ust. 2.

Art. 55. 1. W przypadku broni palnej do treści notatki stosuje się przepisy:

- 1) art. 54 ust. 1 i 2, jeżeli notatka dokumentuje użycie broni palnej;
- 2) art. 54 ust. 1 pkt 1, 2, 5, 7 i 11, jeżeli notatka dokumentuje wykorzystanie broni palnej.

2. Notatka dokumentująca użycie lub wykorzystanie broni palnej zawiera także określenie nazwy, typu i numeru seryjnego użytej lub wykorzystanej broni palnej oraz rodzaju i ilości użytej amunicji.

Art. 56. W przypadku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego przez pododdział zwarty do treści notatki sporządzanej przez jego dowódcę stosuje się przepisy art. 54 ust. 1 pkt 1–3, 5, 6, 8, 10 i 11 oraz uwzględnia się w niej:

- 1) informację o organie lub osobie, która udzieliła zgody na użycie tych środków;

- 2) opis postępowania poprzedzającego użycie lub wykorzystanie tych środków;
- 3) określenie sposobu realizacji działań podjętych w sytuacji, gdy wszelka zwłoka w użyciu lub wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego groziłaby bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia uprawnionego lub innej osoby, mienia lub niebezpieczeństwem dokonania zamachu na ważne obiekty, urządzenia lub obszary;
- 4) informację o liczebności pododdziału zwartego.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 57. (pominięty)

Art. 58. (pominięty)

Art. 59. (pominięty)

Art. 60. (pominięty)

Art. 61. (pominięty)

Art. 62. (pominięty)

Art. 63. (pominięty)

Art. 64. (pominięty)

Art. 65. (pominięty)

Art. 66. (pominięty)

Art. 67. (pominięty)

Art. 68. (pominięty)

Art. 69. (pominięty)

Art. 70. (pominięty)

Art. 71. (pominięty)

Art. 72. (pominięty)

Art. 73. (pominięty)

Art. 74. (pominięty)

Art. 75. (pominięty)

Art. 76. (pominięty)

Art. 77. (pominięty)

Art. 78. (pominięty)

Art. 79. (pominięty)

Art. 80. (pominięty)

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i przepis końcowy

Art. 81. Postępowania wszczęte na podstawie art. 61³⁾ ustawy zmienianej w art. 73⁴⁾ i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy prowadzi się w dalszym ciągu na podstawie dotychczasowych przepisów.

Art. 82. Zaświadczenia o ukończeniu szkolenia z zakresu znajomości pokładu statku powietrznego, procedur obowiązujących na pokładzie statku powietrznego, skutków użycia broni palnej lub broni gazowej na pokładzie statku powietrznego, sposobów unieszkodliwienia osoby niebezpiecznej bez użycia broni palnej lub gazowej, wydane na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują ważność na okres, na który zostały wydane.

³⁾ Artykuł 61 zawiera zmiany do ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej.

⁴⁾ Artykuł 73 zawierał zmiany do ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym.

Art. 83. (pominięty)

Art. 84. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, po upływie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, przedstawi Sejmowi i Senatowi ocenę jej funkcjonowania, w szczególności w zakresie zasadności i skuteczności rozwiązań w niej przewidzianych.

Art. 85. Ustawa wchodzi w życie z dniem 5 czerwca 2013 r.